

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2011 – 2014

ZÁKLADNÍ ÚDAJE

Název a adresa školy	Masarykova základní a mateřská škola Melč, příspěvková organizace, okres Opava Melč 192, 747 84
Jméno a příjmení ředitele	Mgr. Vladimír Kornas
Telefon	556 309 021 739 031 889
Email	zsmelc@zsmelc.cz
Jméno a příjmení školního metodika prevence	Mgr. Lucie Čechovičová
Email ŠMP	lucie.cechovicova@zsmelc.cz

A. ZMAPOVÁNÍ SITUACE V OBLASTI RPCH

1. Sociální a jiné okolí školy

Jedná se o kapacitně menší školu (200 žáků) rodinného charakteru. Téměř čtyři pětiny žáků školy patří bydlištěm do spádových oblastí jiných obcí vzdálených 5-15km. Vzhledem ke skutečnosti, že školu navštěvují asi z jedné pětiny žáci ze dvou dětských domovů, potýká se škola s častou migrací žáků, kteří většinou pocházejí ze sociálně nepodnětného rodinného prostředí. Vesnické zázemí přispívá k přátelským vztahům občanů a dobré vzájemné informovanosti jak ze strany zákonných zástupců, tak i školy. Škola podporuje partnerské vztahy mezi žáky, učiteli a usiluje o dobrou spolupráci s rodiči. Aktivně spolupracujeme také s pedagogicko-psychologickou poradnou v Opavě, Poradnou pro rodinu a dítě, Policií ČR a Odborem sociálních věcí MÚ Vítkov a místními lékaři.

2. Informace od učitelů

Pedagogové školy spolupracují na realizaci MPP v rámci výuky i dalších školních i mimoškolních aktivit.

Třídní učitelé průběžně zjišťují informace z oblasti rizikového chování na škole – většina z nich vidí největší problém v přetrvávajícím nevhodném chování žáků. Sem patří hlavně nerespektování trvalých příkazů, pozdní omlouvání nepřítomnosti ve škole (nejčastěji krátkodobé absence u určitých žáků, kteří často z vlastního rozhodnutí či s vědomím rodičů nechodí do školy), vulgární vyjadřování žáků mezi sebou a projevy agresivity, u některých špatná komunikace mezi žáky navzájem i mezi žáky a personálem školy. Ani trávení volného času některých není ideální - kouření, plýtvání volným časem atd. Učitelé také v rozhovoru poukázali na zvýšení školní úrazovosti dětí v loňském

roce. Toto ovlivňuje zvláště celospolečenský trend snížení pohybu žáků, což vede k menší fyzické zdatnosti a zručnosti dětí.

3. Informace od zákonných zástupců

Diskusemi se zákonnými zástupci v rámci třídních schůzek, při konzultacích s výchovným poradcem – metodikem prevence a při jednáních ve výchovných komisích jsme zjistili, že zákonní zástupci vidí problémy zhruba ve stejných oblastech jako pedagogové. Vychovatelé z dětských domovů se také účastní porad s ředitelem školy, na kterých projednávají společné postupy a domlouvají pravidla vzájemné informovanosti o chování žáků. Velkou návštěvnost mají též internetové stránky školy. Celkově hodnotí rodiče oblast prevence na škole kladně, zvláště oceňují vstřícnost vedení školy, ŠMP, VP a třídních učitelů při včasném řešení problémů jejich dětí. Využívají i navrhované návštěvy poradenských zařízení – Pedagogicko-psychologické poradny.

4. Informace od žáků

Informace od žáků zjišťujeme více způsoby: na škole aktivně pracuje žákovská rada a žákovský parlament, kde se pravidelně scházejí zástupci ze všech tříd, řeší problémy, se kterými se setkávají a podílejí se na spolurozhodování. Dalším zdrojem informací od žáků jsou průběžné dotazníky na klima školy, klima třídy a depistážní dotazníky pro zachycení alarmujících signálů šikany. Na začátku školního roku také dotazník pro dospívající identifikující rizikové oblasti (volně podle R. E. Tartera), na ty pak navazuje cílená intervence. Dotazníky jsou také použity jako součást posilování motivace ke změně. Z těchto dotazníků vyplynulo, že většina dotazovaných hodnotí kladně klima školy, úroveň prevence rizikových projevů chování i snahu všech vytvářet pozitivní pracovní atmosféru ve třídách. Zvláště kladně je hodnoceno vstřícné chování i komunikace většiny vyučujících vůči žákům i mezi sebou navzájem.

Žáci mají k dispozici i schránku důvěry vedle ředitelny a také možnost sdělení svých připomínek prostřednictvím emailové schránky VP a ŠMP. Časté jsou i osobní konzultace s VP a ŠMP či rozhovory se svými třídními učiteli a ostatními pedagogy.

5. Informace o vyhodnocení MPP realizovaných na škole v loňském roce

Minimální preventivní program pro školní rok 2010/2011 vycházel z celkové preventivní strategie školy a byl zpracován s návazností na MPP předcházejících školních roků. Byl zaměřený zejména na výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu, na jejich osobnostní a sociální rozvoj a rozvoj jejich sociálně komunikativních dovedností.

Vycházel z pokynu MŠMT, č. j.: 1454/2000-51, který do prevence rizikového chování zařazuje návykové látky včetně alkoholu a kouření, poruchy příjmu potravy, kriminalitu, netolismus a kyberšikanu včetně gamblingu, záškoláctví, šikanování a jiné projevy agresivního chování, rasismus, xenofobii, intoleranci, antisemitismus a sekty.

Při jeho tvorbě byla brána na zřetel také Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže v působnosti resortu MŠMT na období 2009-2012, ze které vychází Strategie prevence rizikových projevů chování u dětí

a mládeže v Moravskoslezském kraji na období 2009 – 2012. Dále jsme vycházeli z Dlouhodobého záměru vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012. V problematice návykových látek zohledňujeme Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 – 2018, ze které vychází Strategie protidrogové politiky Moravskoslezského kraje na období 2011 – 2014. V neposlední řadě se taky držíme Strategie prevence kriminality na léta 2008 – 2011, ze které vychází Koncepce prevence kriminality Moravskoslezského kraje na léta 2009 – 2011.

V rámci MPP byl kladen důraz na pozitivní ovlivňování klimatu školy, komunikaci, kooperaci a zdravý životní styl. Základním předpokladem k jeho účinnosti bylo aktivní zapojení všech žáků třídy (eventuelně rodičů žáků) a pedagogických pracovníků školy, včetně ŠMP a VP, které byly s průběhem a výsledky programu seznamovány.

Žáci se rovněž účastnili programů a interaktivních besed, zaměřených na dodržování práva, na prevenci závislosti na návykových látkách včetně alkoholu a tabáku, šikany, kyberšikany (a jiných jevů spojených s nebezpečím užívání internetu). Také na prevenci sexuálního a jiného zneužívání a přenosu pohlavně přenosných nemocí. Tyto programy zajišťovali externí odborníci (se souhlasem rodičů) a ŠMP.

Na podzim se žáci VI. A zúčastnili soutěže „S pohybem každý den 2010“ pořádané SZÚ. Obsadili jsme celkem tři výherní místa, z čehož jedno bylo 3. místo v kategorii děti školního věku. Cílem celé kampaně a soutěže bylo motivovat žáky ke zvýšení pohybové aktivity a zlepšení životního stylu.

V období kolem Valentýna se naše škola zapojila do kampaně Labestra. Loňský ročník kampaně byl zaměřen na partnerské vztahy a pohlavně přenosné nemoci AIDS. Starší žáci byli poučeni o vybraných tématech a aktualitách z oblasti reprodukčního zdraví – prevence různých sexuálně přenosných infekcí, o genetických mutacích nebezpečných při braní hormonální antikoncepce aj.

V březnu se pro žáky VI.A uskutečnila beseda se sociální pracovnící Mgr. Hanou Klapetkovou, vedoucí odboru sociálních věcí, na téma sociálně-právní ochrana dětí (odpovědnost mládeže za protiprávní činy a soudnictví ve věcech mládeže, šikana, jak si nenechat ublížit aj.

V květnu naši školu již tradičně navštívil pan gynekolog MUDr. Marek Schwarc a besedoval s dívkami 8. a 9. ročníku na téma sexuální výchovy

Vybrané třídní kolektivy 1. i 2. stupně také absolvovaly besedy společnosti Tesalonika. Přednášel pan Mgr. Roman Hota na nejrůznější témata:

- VIII. A – Více o lásce a přátelství – samota, hledání partnera, budování vztahů, vývoj intimity, rozdíly ve vnímání sexuality mezi chlapcem a dívkou, desatero přátelství a lásky
- V. A a VI. A – Nebezpečí kouření - kouření jako důsledek psychické manipulace, finanční a zdravotní důsledky, obsah cigaretového kouře, vliv kouření na jednotlivé orgány

- I. A – Jak si nenechat ublížit – způsoby ubližování, vnější nástrahy, jak se bránit

Žáci 4. ročníku absolvovali 2 etapy poučení o bezpečném pohybu v silničním provozu z pohledu cyklisty a chodce a to na dopravním hřišti v Odrách.

Starší žáci se zúčastnili adaptačního programu sexuální výchovy o prevenci sexuálního zneužití, realizovaného společností EUROTOPIA Opava o.p.s. (Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Modrá kočka)

Ke konci školního roku na naši školu také zavítal tým odborníků z Univerzity Palackého v Olomouci, přesněji z Centra prevence rizikové virtuální komunikace. Pro žáky 2. stupně besedovali o nově vzniklém fenoménu „Nebezpečné jevy spojené s používáním internetu a mobilních telefonů“. Tento program pro žáky byl realizován v rámci informačně-intervenčního a vzdělávacího projektu Bezpečný internet (e-bezpečí). Beseda se zaměřovala na tato témata:

- Kyberšikana
- Kybergrooming
- Stalking a kyberstalking
- Sexting
- Ochrana osobních údajů
- Problematika sociálních sítí

V rámci DVPP se ve šk. roce 2010/2011 zúčastnila ŠMP školení:

- v organizaci Renarkon (80 hodin) v rámci projektu „Vzdělávací program pro pedagogy ZŠ a SŠ v oblasti prevence sociálně patologických jevů“
- Legislativa ve školní praxi, výklad školských zákonů
- Dotace na primární prevenci RPCH, vedl krajský metodik prevence účast na schůzkách s OMPA

Během školního roku 2010/2011 byly na škole evidovány následující projevy rizikového chování:

Neomluvené hodiny	Počet žáků: 6	Počet hodin: 49
2. stupeň z chování	Počet žáků: 2	
Zneužití alkoholu	Počet žáků: 0	Počet případů: 0
Zneužití drog	Počet žáků: 0	Počet případů: 0
Kouření:	Počet žáků: 4	Počet případů: 2
Agresivní, násilné chování	Počet žáků: 3	Počet případů: 3
Problémové chování spojené s PC	Netolismus: 0	Kyberšikana: 0
Krádeže	Počet žáků: 4	Počet případů: 4
Sexuální obtěžování	Počet žáků: 1	Počet případů: 1

Mezi další také patřily: vztahové problémy mezi žáky, slovní útoky, vyhrožování, vandalismus, záškoláctví a vulgární vyjadřování.

Způsob řešení: třídní učitel v třídním kolektivu, spolupráce výchovné poradkyně a školní metodičky prevence se zákonnými zástupci, spolupráce s organizacemi a odborníky, kteří se podílejí na prevenci (popřípadě intervenci) rizikového chování, (PPP Opava, Policie ČR, Odbor sociálních věcí MÚ Vítkov a místní lékaři).

Co se nám osvědčilo, v čem chceme i nadále pokračovat a co se naopak nepovedlo

V příštích letech chceme i nadále spolupracovat se sdružením Tesalonika a zařídit pro žáky jejich besedy, ve zpětné vazbě žáci hodnotili kladně zvláště besedu o kouření. Vzhledem k pozitivní odezvě využijeme také více programy zaměřené na 1. stupeň.

Dále chceme pokračovat v letité a osvědčené součinnosti s místními odborníky – sociální pracovníci a gynekologem, kteří našim žákům poskytují přednášky na téma sexuální výchova, včetně prevence pohlavních chorob a dále v oblasti šikany, trestní odpovědnosti a kriminality mládeže.

Ve školním roce 2010/2011 se nám i přes veškeré snažení, bohužel, nepodařilo navázat spolupráci s Městskou policií.

Jako velice přínosné se také ukázaly být programy a projekty týkající se sexuální výchovy a prevence z oblasti reprodukčního zdraví. Ty probíhaly jak v rámci začlenění do výuky a vyhraněnými přednáškami ŠMP, tak s externisty. Zapojením se do kampaně Labestra, organizovanou Společností pro plánování rodiny a sexuální výchovu, jsme získali nejen užitečné a aktuální informace z oblasti reprodukčního zdraví, ale ze sbírky také finanční prostředky na realizaci dalšího preventivního programu. Ten se uskutečnil pod záštitou společnosti EUROTOPIA Opava opět na téma sexuální výchova a byl žákům velkým přínosem.

S největším ohlasem ze stran žáků 2. stupně, pedagogů i zákonných zástupců se setkal preventivní program realizovaný ŠMP ve spolupráci s odborníky z UP v Olomouci z Centra prevence rizikové virtuální komunikace, který probíhal celoročně a vyvrcholil interaktivní besedou ke konci školního roku na téma kyberšikana a jiné nebezpečné jevy spojené s užíváním internetu.

I nadále chceme pokračovat v zavedených třídnických hodinách, které svolávají třídní učitelé pravidelně nejméně jednou za měsíc, nejčastěji však podle potřeby. Tyto hodiny sloužily k řešení aktuálních problémů třídy, upevnování kolektivu a k realizaci preventivních aktivit, práci s dynamikou skupiny a zvláště na rozvoj komunikace a pozitivních vztahů ve třídě.

V neposlední řadě se také soustředíme na bezpečnost těch nejmladších žáků a již od začátku školní docházky jsou postupně seznamováni s pravidly silničního provozu a nebezpečími z pohledu chodce a cyklisty ve spolupráci s BESIP. Žáci 5. ročníku se zúčastnili 2 etap praktického výcviku na dopravním hřišti.

B. STANOVENÍ CÍLE ŠPS

I. Dlouhodobé cíle vyplývající ze vstupních informací

1. Zlepšování klimatu školy a podpora zdravého klimatu třídy, snížení agresivních projevů a vulgarity mezi žáky (prevence šikany)
2. Systematické vedení žáků ke zdravému životnímu stylu, bezpečnosti a ochraně zdraví, důsledné trvání na dodržování stanovených pravidel ve školním řádě a pravidel slušného chování
3. Omezení úmyslného a účelného zameškávání školního vyučování žáky
4. Zamezení rozvoje kriminálních projevů chování
5. Sledování novodobých jevů souvisejících s riziky virtuální komunikace a potírání kyberšikany
6. Zvýšení zapojení aktivity žáků do primární prevence

II. Střednědobé cíle vyplývající z dlouhodobých cílů

1. Podporování vzájemné spolupráce a pozitivní komunikace a jednání mezi dětmi
 - a. Pedagogové – Vedení třídnických hodin, práce třídního učitele s kolektivem a řešení konfliktních situací mezi žáky, podpora přátelských vztahů, soudržnosti a spolupráce ve třídě, vedení k toleranci. Komunikace učitel – žák. Důslednost a neústupnost v případě agresivních a vulgárních projevů.
 - b. Zákonní zástupci – Prohlubování spolupráce se zákonnými zástupci v oblasti problematiky šikany a jiných forem agresivního chování.
 - c. Spolupráce s okolím – Zprostředkování besed a prožitkových programů z řad odborníků zaměřené na vztahy kolektivu, komunikaci a šikanu. Spolupráce s PPP v případě potřeby intervence a při naplnění skutkové podstaty některého z trestných činů spolupráce s Policií ČR. V případě ohrožení zdraví a bezpečí žáka součinnost s orgánem sociálně-právní ochrany dětí
 - d. Žáci – Podpora jedince skupinou, podpora a rozvoj zdravého sebeprosazování, posilování schopnosti předcházet a zvládat konfliktní a jiné náročné situace, rozvoj komunikačních dovedností. Zprostředkování prožitkových programů pro žáky, ve kterých budou pokračovat učitelé.

2. Zaměření výchovy ke zdravému životnímu styl, zvyšování sociální kompetence k odmítání všech forem sebedestrukce, důsledné vyžadování dodržování školního řádu

- a. Pedagogové - Větší uplatňování primární prevence v samotné výuce. Zajistí seznámení žáků se školním řádem a výchovnými opatřeními v případě jeho porušení na začátku školního roku a také dle potřeby v průběhu školního roku v třídnických hodinách, bezodkladné řešení provinění žáků proti školnímu řádu. Stanoví pravidla, která jsou daná a pro děti čitelná. Vytvoří osobním příkladem podmínky a atmosféru v třídních kolektivech pro osvojení si pozitivního sociálního chování a pro rozvoj osobnosti, žáků. Cíleným působením výchovných pracovníků zamezovat porušování norem. Podněcují u žáků identifikaci se zdravým způsobem života.
- b. Zákonní zástupci – Podrobně se seznámí se školním řádem a postupy školy v případě jeho porušení žák, spolupráce se školou při jeho sestavování a připomínkování. Podněcují dodržování pravidel slušného chování také po vyučování v domácím prostředí.
- c. Spolupráce s okolím školy – domluvení se na konkrétní spolupráci s Odborem sociálních věcí MÚ Vítkov a Policíí ČR v případě vážného nebo opakovaného porušování školního řádu
- d. Žáci – Podrobné a pravidelné seznámení se se školním řádem a sankcemi v případě jeho nedodržení. Dodržování smluvených pravidel třídy a slušného chování nejen během vyučování a o přestávkách, ale také během mimoškolních akcí. Zvýšit povědomí žáků o jednotlivých formách sebedestrukce.

3. Omezení záškoláctví

- a. Pedagogové - důsledné sledování docházky žáků a včasné řešení absencí, vzájemná informovanost s rodiči a vychovateli z dětských domovů v případě podezření na záškoláctví. Posilování pozitivního vztahu ke škole. Podpora fungujících mezilidských vztahů v kolektivu. Vnímat záškoláctví jako asociální chování dítěte a jako odraz jeho psychického stavu a zmírňovat jeho příčiny.
- b. Zákonní zástupci – Včasné omlouvání absence žáků, pravidelná kontrola školní práce a výsledků, které nedovolí žáku dostat prostor k manipulaci a únikům. Vytvoří rodinné prostředí, kde bude dítě přijímáno a zamezí tak inklinaci k partám, jejichž programem může být i pravidelné záškoláctví.

- c. Spolupráce s okolím školy - domluvení se na konkrétní spolupráci s Odborem sociálních věcí MÚ Vítkov a Policií ČR v případě narůstající neomluvené absenci.
- d. Žáci – Přizpůsobení se školnímu režimu. Aktivní trávení volného času. Budování pozitivních kolektivních vztahů. Zamezení problémům s učením.

4. Zamezení vědomému odcizení věcí

- a. Pedagogové – svědomité provádění dohledů, pravidelná kontrola zabezpečení šatních skříněk, aktivnější práce s třídním kolektivem, podrobné a přesné vyšetření při spáchání krádeže s důrazem na hledání příčiny (podíl prostředí, ve kterém dítě vyrůstá, vliv party či nevýhodné postavení v kolektivu dětí aj.)
- b. Zákonní zástupci – spolupráce se zákonnými zástupci při přečinu, pokud z vyšetřování vyplyne podporování či vedení dětí ke krádežím, pak předání případu do kompetencí orgánu péče o děti
- c. Spolupráce s okolím – součinnost s orgánem péče o děti a mládež, Policií ČR aj.
- d. Žáci – nabídnout žákům alternativy využití volného času podporováním jejich vlastní iniciativy, zamezení motivace k činu vlivem party s asociálním nábojem, práce s třídním kolektivem, společná péče žáků a třídních kolektivů o školní majetek

5. Sledování novodobých jevů souvisejících s riziky virtuální komunikace a potírání kyberšikany

- a. Pedagogové – Vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti prevence rizik internetu a netolismu.
- b. Zákonní zástupci – rozvíjení spolupráce a informovanosti zákonných zástupců v oblasti nebezpečí spojených s užíváním informačních technologií
- c. Spolupráce s okolím – prohlubování spolupráce s partnery při zajištění informovanosti žáků v oblasti kyberšikany
- d. Žáci – Součinnost s organizacemi a sdruženími v oblasti prevence rizik virtuální komunikace - uskutečnění prožitkových programů. Zvýšení nabídky zapojení žáků do činností školy – besedy, projekty, exkurze, sportovní akce

6. Zvýšení zapojení aktivity žáků do primární prevence

- a. Pedagogové – spolupráce učitelů s žákovskou radou a parlamentem a využití jejich kompetencí, vedení žáků k týmové práci, organizaci a odpovědnosti za přijatá rozhodnutí, hodnotit se žáky výchovný přínos jednotlivých preventivních programů, besed a činností
 - b. Zákonní zástupci – spolupráce se školou, spoluúčast na besedách týkajících se prevence rizikových projevů chování, spolupráce s institucemi – Policie ČR, Poradna pro rodinu a dítě, PPP apod.
 - c. Spolupráce s okolím – prohlubovat součinnost při organizaci preventivních aktivit, spolupráce s partnery při zajišťování informovanosti žáků v oblasti RPCH
- Žáci – práce žákovské rady a parlamentu, motivace žáků zapojením do projektů, spolupráce s pedagogickými pracovníky při tvorbě projektů, spoluúčast na diskuzích a přednáškách týkajících se prevence rizikových projevů chování.

III. Krátkodobé cíle vyplývající ze střednědobých cílů

Krátkodobé cíle jsou obsahem Minimálního preventivního programu na daný školní rok.

Datum: 1. září 2011

Jméno a podpis ředitele školy:

Mgr. Vladimír Kornas

Jméno a podpis školního metodika prevence:

Mgr. Lucie Čechovičová